

Lotta Hamari sd ym.

Kirjallinen kysymys lähiluontokohteiden kunnossapidosta ja luontokeskusten tulevaisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Lähiluontokohteiden kunnossapito, Metsähallituksen resurssit sekä luontokeskusten tulevaisuus ovat nousseet viime aikoina huolenaiheiksi niin kansalaisten hyvinvoinnin, alueellisen elinvoiman kuin luonnonsuojelunkin näkökulmasta.

Metsähallitus on sulkemassa Siikanevan soidensuojelualueen retkeilykäytöstä puutteellisten resurssien vuoksi. Erityisesti alueen pitköspuiden ja muiden retkeilyrakenteiden kunto on heikentynyt niin, ettei turvallista käyttöä voida enää taata. Kyse ei ole vain yksittäisestä kohteesta, vaan tämä on esimerkki laajemmasta kehityssuunnasta, jossa valtion ylläpitämien lähiluontokohteiden kunnossapito on vaarantumassa. Tämä siitä huolimatta, että Metsähallitus on tehnyt linjauksen, jonka mukaan rahoituksen supistuessa he keskittyvät ydintehtäviinsä, eli luonnonsuojeluun ja maksuttomiin retkeilypalveluihin.

Luonnossa liikkumisen myönteiset vaikutukset ihmisten fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin ovat kiistattomat. Jo lyhyt oleskelu luonnossa alentaa verenpainetta, vähentää stressiä ja parantaa mielialaa. Lähiluontokohteet, kuten Siikaneva, tarjoavat helposti saavutettavia paikkoja virkistytymiseen eri ikäisille. Ne ovat erityisen tärkeitä myös alueelliselle matkailulle ja paikalliselle elinvoimalle. Samanaikaisesti harrastusten kustannukset ovat kasvaneet ja lasten fyysisen aktiivisuuden ja luontosuhteen on havaittu heikentyvän. Tämän vuoksi olisi entistä tärkeämpää turvata maksuttomat, helposti saavutettavat ja turvalliset mahdollisuudet eri-ikäisille ja -kuntoisille ihmisille liikkua ja retkeillä lähiluonnossa.

Myös tulevaisuusvaliokunta on mietinnössään (TuVM 1/2025 vp—VNS 7/2024 vp) muistuttanut useiden tavoitteiden yhteydessä nk. luontopohjaisista ratkaisuista, jotka ovat keinoja ottaa luonto kumppaniksi ratkomaan kustannustehokkaasti yhteiskunnan haasteita.

Siikanevan tapauksessa herättävät huolta myös päätöksenteon ja viestinnän puutteet. Alueen sulkemisesta ei tiedotettu ennakoivasti Ruoveden kunnalle, jonka alueella kohde pääosin sijaitsee. Jälkikäteen on tuotu esiin mahdollisuus siirtää retkeilyrakenteiden ylläpitoa kunnille tai muille toimijoille käyttöoikeussopimuksin. Tämä herättää kysymyksen siitä, miksi vuoropuhelua ei käynnistetty ajoissa, ja onko valtion tarkoituksena siirtää vastuuta ja kustannuksia kunnille ilman riittävää valmistelua yhteistyössä.

Kirjallinen kysymys KK 123/2026 vp

Samanaikaisesti Metsähallitus on linjannut hakevansa säästöjä rakennuksista ja kiinteistöistä. Tämä linjaus on johtamassa tilanteeseen, jossa luontokeskusten tontteja erotetaan kansallispuistoista ja valmistellaan myytäväksi yksityisille toimijoille. Esimerkiksi Seitsemisen luontokeskuksen osalta valmistellaan lakimuutosta, jonka myötä tontti voidaan erottaa kansallispuistosta ja myydä.

Luontokeskukset ovat kuitenkin keskeinen osa kansallispuistojen palvelukokonaisuutta. Ne toimivat tiedonvälityksen, ympäristökasvatuksen ja matkailun solmukohtina. Tilastot osoittavat, että kävijämäärät ovat merkittäviä ja osoittavat palveluiden tarpeellisuuden. On olemassa perusteltu huoli siitä, että yksityistämisen myötä luontokeskusten käyttötarkoitus voi muuttua ja niiden saavutettavuus heikentyä.

Lisäksi kuntien ja muiden alueellisten toimijoiden mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseen ovat osoittautuneet rajallisiksi. Esimerkiksi aloitteet yhteistyömallien kehittämiseksi eivät ole edenneet toivotulla tavalla, vaikka tavoitteena on ollut turvata palveluiden jatkuvuus ja saavutettavuus.

Kysymys koskee laajasti kansalaisten hyvinvointia, luonnon saavutettavuutta sekä julkisten palveluiden tulevaisuutta. Siksi on tärkeää, että hallitus ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo turvata valtion omistamien lähiluontokohteiden, kuten Siikanevan, retkeilyrakenteiden kunnossapidon ja käytettävyyden tilanteessa, jossa Metsähallituksen ja kuntien resurssit ovat vähentyneet,

millaisella prosessilla paikallisia toimijoita kuullaan ja vaihtoehtoisia järjestämismalleja etsitään silloin, jos uhkana on toimintojen alasajo,

miten hallitus aikoo turvata luontokeskusten, esimerkiksi Seitsemisen luontokeskuksen, säilymisen osana kansallispuistojen palvelukokonaisuutta ja estää niiden siirtymisen pois valtion omistuksesta ja

onko hallitus valmis arvioimaan uudelleen Metsähallituksen linjauksia siten, että sekä rakenteiden kunnossapito että luontokeskusten toiminta voidaan turvata pitkäjänteisesti?

Kirjallinen kysymys KK 123/2026 vp

Helsingissä 27.3.2026

Lotta Hamari sd
Timo Harakka sd
Pia Viitanen sd
Riitta Kaarisalo sd
Hanna Laine-Nousimaa sd
Anna Kontula vas
Mari Holopainen vihr
Tiina Elo vihr